

Chiếu Vàng với Tôn Thết Niệm

Đồ tượng nhớ BS Niệm vừa mợ

Cố ca sĩ Quỳnh Giao viết

Sinh thời, nhà văn Mai Thợo rợt trọng nghợ văn và những người sợng vì văn chương, báo chí. Nhưng cũng vì thợ mà ông lại thiợu kiên nhợn với những người giàu có, như y sĩ, lâu lâu viết văn một cách tài tợ mà cũng tự xưng là nhà văn. Ông không coi họ là nhà văn, hoặc nói theo lợi xưa, nhợt định không ngợi chung chiếu!

Vậy mà con người khợt khe ợy lại rợt thích nghe Luật Sư [Khuợt Duy Trác](#) hát nhạc cợa Cung Thúc Tiợn, chuyên viên Bộ Kinh Tợ cợa Sài Gòn thời xưa! Với Mai Thợo, cái nghiệp cợm ca có được trường hợp giợm khinh, và một chiếu riêng trên lãnh vực nghệ thuật!

Duy Trác

Thật ra, Duy Trác đã lợy lòng là một ca sĩ trước khi trợ thành luật sư và nợi tiợng hơn nữa vì hát một cách tài tợ. Ông thích thì hát, đợ làm hài lòng chính mình, và chọn bài hát với mỹ quan cợa một người trí thức.

Trong giới y sĩ, một trường hợp tương tự và có lẽ đợu tiên là cợa Thu Hà.

Thu Hà bước vào nhạc từ khi còn là sinh viên y khoa, với kỹ thuật rợt gợn với một danh ca là Châu Hà, trợm ợm và tròn trịa. Hát cùng thời và thân thiợt với Tuyợt Hằng, một giọng nữ rợt đẹp được Hoàng Thi Thơ mời hát giọng chính trong các vợ nhạc kịch, Thu Hà tiếp tục lên sân khợu sau khi tợt nghiệp bác sĩ. Ban ngày là lương y như từ mợu, ban đêm, Thu Hà đội khăn mặc áo gợm hát giữ bè cho ban tam ca Đông Phương tại Đêm Màu Hợng.

Tam Ca Đông Phương ngày xưa

Tam Ca Đông Phương bây giờ

Người nghe thường hiểu lầm về các ca sĩ hát bè phụ. Trong ban tam ca Đông Phương, Thu Hà và Tuyết Hằng giữ bè phụ cho Hồng Vân hát giọng chính vì hai người rất giỏi về nhạc lý, cùng học nhạc pháp ở trường Quốc Gia Âm Nhạc Sài Gòn, và hát có kỹ thuật hơn. Hoài Bắc Phạm Đình Chương cũng hát bè phụ cho người anh là Hoài Trung trong ban hợp ca Thăng Long chính là vì ông giỏi về kỹ thuật và là cái hồn nhạc của ban hợp ca danh tiếng này. Còn nhắc lại như vậy cho công bằng khi nhớ đến Thu Hà và Tuyết Hằng của mấy chục năm về trước, và những người hát bè phụ.

Có một giọng nam trong ngành y khoa cũng nổi tiếng trước khi trở thành bác sĩ là Trung Chánh, tiếng hát lừng danh trên truyền hình Sài Gòn cùng với Hoàng Oanh, khi Sài Gòn bắt đầu có Ti-vi. Trung và tươi vui trong các bài song ca với Hoàng Oanh về đời lính và cô em hậu phương, Trung Chánh hát rất rõ lời và được mọi giới yêu chuộng.

Đó là về những giọng ca bác sĩ trước 1975.

Ra tới hải ngoại, chúng ta có trường hợp của Bích Liên.

Giới yêu nhạc biết tới giọng ca Bích Liên trước khi để ý tới Bác Sĩ Bích Liên, một giọng ca đầy kỹ thuật của người có rèn luyện thanh nhạc. Y như Duy Trác, Bích Liên hát cho nghệ thuật hơn là thị hiếu của đám đông nên chọn bài rất kỹ, rất kén người nghe, với sự điêu luyện rất độc đáo.

Cũng trong giới y khoa, Hà Thúc Như Hào là một bác sĩ chuyên nghiệp có giọng ca trầm ấm và làn hơi phong phú. Nhưng ông không hát thường xuyên và cái tiếng hát là khi nào bằng hữu sống sờ, vui thích. Nhiều người trong ngành y khoa có giọng ca rất đẹp, hát còn vững hơn những ca sĩ chuyên nghiệp, như trường hợp của hai chị em Ngọc Sương và Như An.

Hoặc giọng “bass” rất trầm của Bác Sĩ Vũ Duy Hiên, êm nhẹ và tình cảm như Vương Đức Hậu, trầm ấm như Phạm Gia Nghị.

Đây là những người hành nghề y khoa nhưng yêu nhạc và hát cho nghệ thuật hơn là một cách sinh nhai. Nếu chú ý, chúng ta cảm được nhiều điều hay và đẹp về nhạc. Quên chúng nghe nhạc của họ cũng thuộc thành phần biết nghe, và biết thưởng thức bằng tai hơn là bằng mắt.

Trong thế giới này, có một người lại đi ngược với mọi người. Là ca sĩ trước khi thành bác sĩ, và khi trở thành lương y thì lại ra khỏi làn sóng nhạc.

Đó là Tôn Thất Niệm.

Ông đi hát và nổi tiếng đã từ lâu lắm rồi, từ đài phát thanh Huế rồi vào Sài Gòn với đài Pháp Á, hát cùng Minh Trang – thân mẫu của người viết. Ông cũng có thời gian đã hát tại đài phát thanh Đà Lạt. Nhớ lại về nghệ thuật và âm sắc, Tôn Thất Niệm là giọng ca độc đáo ở giữa hai danh ca Anh Ngọc và Duy Trác.

Giọng Tôn Thất Niệm “trong” và “dày” hơn giọng Duy Trác. Vì trong hơn nên có nét láy thật ý nhị, dịu dàng, nhưng vì dày hơn nên cũng có chút “trượng phu” rất đặc biệt của Anh Ngọc. Thời xưa, khi làng tân nhạc còn vắng với những tiếng hát Quách Đàm, Ngọc Bội của Hà Nội, Anh Ngọc, Tôn Thất Niệm và Duy Trác đã đem lại một thế giới âm thanh khác, đàn ông hơn, thanh lịch hơn. Và Sài Gòn văn minh hơn.

Hơn hẳn sau này...

Thời gian qua đã quá lâu, những đĩa nhạc “33 tours” đã là dư âm thời cũ. Nếu còn nhớ lại, người nghe phải nhớ mãi đến Đêm Tàn Bùn Ngự hay Áng Mây Chiếu của Dương Thiệu Tước qua tiếng hát Minh Trang. Và không thể quên được Chiếu Vàng, Gió Gió Cho Mây Ngàn Bay hay Tiếng Chuông Chiếu Thu với tiếng hát Tôn Thất Niệm.

Đây là những đỉnh cao giờ này ít nam ca sĩ nào vươn tới.

Cứ nói về nghệ thuật di sản đạt thì lại nhớ đến cách Tôn Thất Niệm dấn vào Chiếu Vàng của Nguyễn Văn Khánh, một tuyệt chiêu. Kể từ đây, thấy ánh chiếu vàng là người ta nhớ đến Tôn Thất

Niệm:

Trên đ̣i xanh, chịu đã xụng ḍn
Mặt trời ḷp ló sau đ̣i, chịu vàng...!

Hoặc lúc nḥn giọng đ̣ vào điệp khúc c̣a G̣i Gió Cho Mây Ngàn Bay c̣a Đoàn Chụn:
G̣i gió cho mây ngàn bay,
G̣i bướm đa tình ṿ hoa.
G̣i thêm ánh trăng, màu xanh ái ân
Ṿ đây với Thu tṛn gian...

Cũng như câu ḳt trong Tiếng Chuông Chịu Thu c̣a Tô Vũ:
Chuông reo mùa ṇng mới, tình ta đẹp bao nhiêu
Lòng anh tḥm nḥn tiếng chuông ban chịu (u ù)...
Đ̣y là giọng ca ̣m áp, dịu dàng, tình tứ, nghe mãi không chán.
Tôn Tḥt Niệm có cách luỵn láy ṛt khác người, ṃm mại mà không ̣o ḷ, tình tứ mà không say đ̣m. Ṛt chừng mực. Ṇu đã được nghe, và còn nhớ, chúng ta sẽ tḥy là chưa ai hát ba ca khúc ̣y tuyệt vời hơn Tôn Tḥt Niệm!

Ngày xưa, Tôn Tḥt Niệm cùng Minh Trang là đôi song ca ṇi tiếng. Người vịt xưng hô là “cậu Niệm” và được ông từ ṭn ḳ lại rằng mình cḥ bịt hát chứ còn kém ṿ nhạc lý nên thường nhờ mẹ giữ nhịp cho cḥc. Hai người đã song ca bài Ḅn Cũ c̣a Anh Việt ṛt được yêu thích và ṿn còn được nḥc nḥ như một chụn mực c̣a thời trước!

Tôn Tḥt Niệm cũng ḳ lại “sự nghiệp qục ṭ” c̣a hai người khi Ḅn Cũ đã vang vọng tại Manila c̣a Phi Luật Tân trong một tụn ḷ văn hóa. Hai nghệ sĩ c̣a Việt Nam hát “quên” đ̣n ṇi thiên hạ (thiên hạ đây là người Phi!) tựng là đôi uyên ương, dù Minh Trang lớn hơn c̣ chục tụi. Người xưa ḳ lại rằng thời đó Tôn Tḥt Niệm đẹp trai ḷm, hát ṛt hay nên dĩ nhiên là có nhịu cô ái mộ. Nhưng cậu Niệm cḥ mê mợ thôi, một người đẹp trong gia đình Nguỵn Tường.
Vì vậy mà đại đ̣ng khoa xong là tịu đ̣ng khoa, và Bác Sĩ Tôn Tḥt Niệm xụt hiện thì tiếng hát Tôn Tḥt Niệm cũng dứt ngang, ̣ lúc sung mãn nḥt.

Cách đây khá lâu, trong một “ngày Hoàng Tộc”, khán giả tại California b́ng được thấy một chiếu đông Hà Nội qua bài Em Đón Thăm Anh Một Chiếu Mưa của Tô Vũ. Quỳnh Giao và Tôn Thất Niệm song ca! Hai thể hệ trong một ca khúc thuộc loại trữ tình nhất của Việt Nam. Giọng Tôn Thất Niệm vẫn thanh lịch ăm áp, hơi ngân dài và chuỗi ngân rất dày và chắc. Đây là một cách diễn t́ nghệ thuật nhất của một ca khúc nghệ thuật tuyệt đẹp.

Cũng vì vậy mà người viết mới đề nghị Tôn Thất Niệm cùng thực hiện lại bài này trong đĩa nhạc Ngàn Thu Áo Tím. Ông nhận lời như một cách ghi lại giọng ca của mình. Sau cùng lại do dự, và thôi! Cách hòa âm và lời hát với một dàn nhạc thời bấy giờ khiến ông ngón ngại. Quỳnh Giao mời Anh Dũng hát chung và qú nhiên là ca khúc đem lại thành công, nhưng chúng ta vẫn tiếc là không còn được nghe lời trình bày thật trân trọng và lắng mạn của Tôn Thất Niệm.

Chúng ta không thiếu bác sĩ. Nhưng vẫn tiếc sự trân quý nghệ thuật của những người biết hát vào một thời đã qua... và đang dần t́t như trong một buổi chiếu vàng.

<https://kontumquetoι.com/2017/11/15/chieu-vang-voi-bston-that-niemvua-ra-di/>

